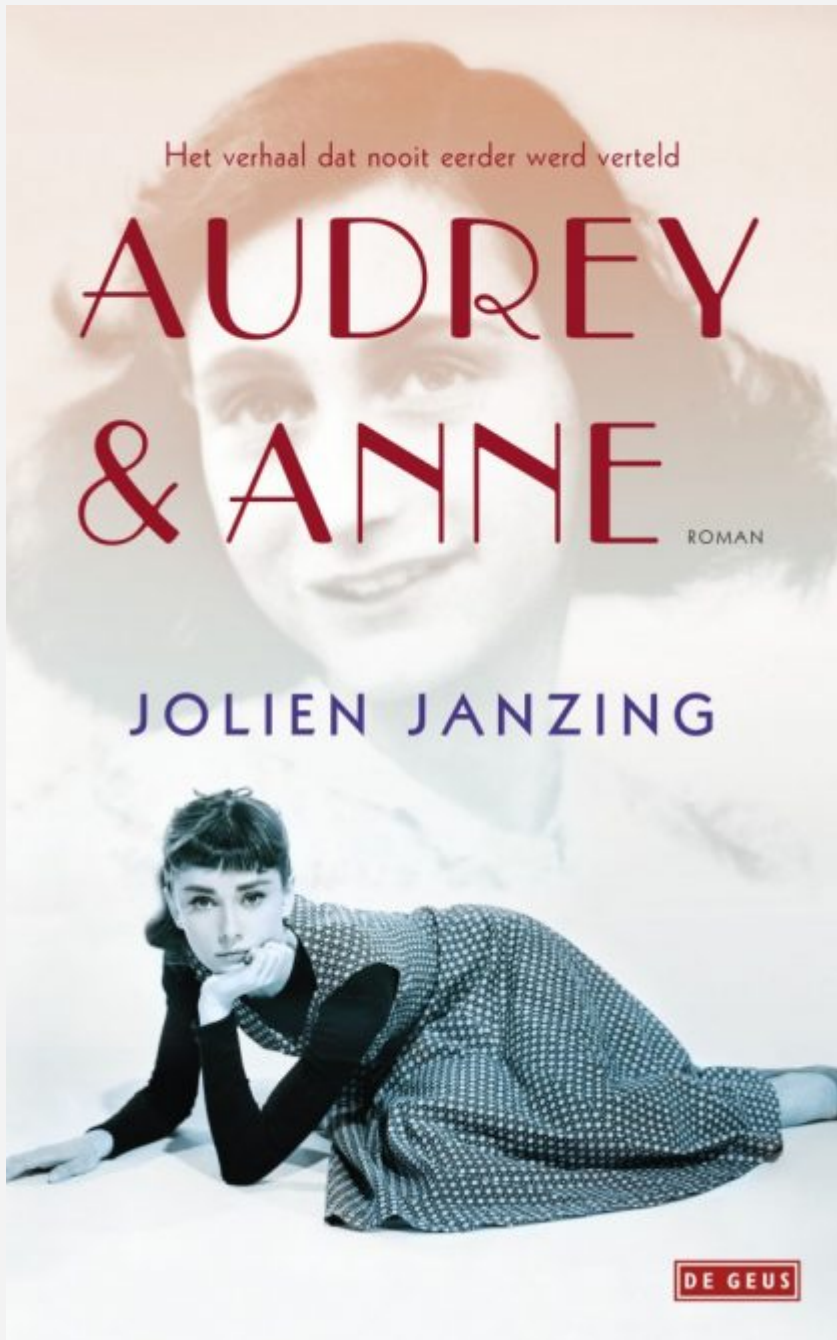

'Audrey & Anne' door Jolien Janzing

Audrey is Audrey Hepburn, de wereldberoemde actrice (1929-1993) met een Nederlandse adellijke moeder en een Britse vader. Anne is Anne Frank (1929-1945), schrijfster van het wereldberoemde Dagboek van Anne Frank, Het Achterhuis, dat haar vader twee jaar na de oorlog uitgaf. Beiden waren iconen voor jonge meisjes en vrouwen in de 40-er en 50-er jaren van de vorige eeuw. In 1957 wilde regisseur George Stevens een film maken van *The Diary of Anne Frank*. Zowel vader Otto Frank als regisseur George Stevens hadden Audrey Hepburn op het oog om de rol van Anne Frank te spelen.

Audrey & Anne is volgens de omslag een roman over 'Het verhaal dat nooit eerder werd verteld'. In het eerste hoofdstuk rijdt vader Otto Frank naar een plaatsje in Zwitserland waar Audrey Hepburn met haar man, acteur Mel Ferrer, een chalet heeft. Hij gaat Audrey vragen of ze Anne Frank wil spelen. In dit eerste hoofdstuk krijgen we een idee wat Audrey over háár oorlog vond in vergelijking met die van Anne Frank, echter zonder een uitspraak te doen of ze wel of niet de rol aanneemt. In hoofdstuk twee begint het 'Verhaal dat nooit eerder werd verteld', het verhaal van de ouders van Audrey in de jaren '30 en de jeugd van Audrey. Zonder in details te treden, voor wie graag verrast wil worden door dit nooit eerder vertelde verhaal, toch een paar van die nieuwe feiten: Moeder, barones Ella Van Heemstra en vader, Britse bon vivant Joseph Ruston, waren voor de oorlog fervente aanhangers van het fascisme. In de oorlog was moeder gecharmeerd van nazi-officieren, wat haar door haar familie niet in dank werd afgenomen. Audrey woonde als klein kind met haar ouders in de buurt van Brussel, na de scheiding van haar ouders zat ze vanaf haar vijfde jaar op een kostschool in Kent en vlak voor de oorlog keerde moeder en dochter terug naar Arnhem. Tijdens de oorlog woonden ze bij hun adellijke familie eerst op kasteel Zypendaal, en het laatste oorlogsjaar in Villa Roestenburg in Velp. De oorlog woedde hevig in Arnhem en omgeving.

De bevrijding door de geallieerden mislukte in september 1944, wat gepaard ging met veel oorlogsgeweld. Alle bewoners van Arnhem moesten voor 29 september 1944 uit Arnhem vertrokken zijn.

In de jaren na WO II was het leven, als je als kind 'foute' ouders had niet gemakkelijk. De mensen die de oorlog hadden mee gemaakt waren te verdelen in 'goed' of 'fout'. Kinderen van 'foute' ouders waren net als hun ouders misdadigers en verdienden het te worden gesard en gepest. Kinderen van 'goede' ouders waren, net als hun ouders, helden en werden geroemd. Je mag aannemen dat Audrey Hepburn zich realiseerde dat haar zeer foute ouders haar carrière behoorlijk konden schaden en het zou in de ogen van de publieke opinie in die jaren, een reden zijn voor heel veel ophef, gif en ander akeligs naar Audrey Hepburn toe, als zij de rol van Anne Frank, de nationale en internationale heldin, slachtoffer van de Holocaust, zou hebben aangenomen.

Een interessant gegeven om uit te werken.

Schrijfster Jolien Janzing koos ervoor dit gegeven niet ten diepste uit te werken, maar om er meer bij te slepen, wat de lezer het gevoel geeft dat er in dit boek iets niet klopt. Naarmate de roman vordert zijn er meer en meer scènes uit het leven van Anne Frank. Nieuw zijn ze niet. Er zijn tal van boeken, romans en biografieën, over het leven van Anne Frank. Dat is dus niet het beloofde verhaal dat 'nooit eerder werd verteld'. De bladzijden over Anne lijken niet relevant. Het effect daarvan is dat je die scènes zonder al te veel interesse en soms met irritatie leest. Waarom zitten de scènes met Anne en haar familie er dan in? Omdat Audrey Hepburn zich verwant heeft gevoeld met Anne Frank? Dat voelden miljoenen meisjes zich in die tijd. Om het contrast tussen het leven van Audrey Hepburn en Anne Frank te kunnen neerzetten? Dat begrijpen we uit de achtergrond van Audrey. Voor de lezer die niets of weinig over Anne Frank weet? Daar lijkt me deze roman niet het goede boek voor, want het is fictie en het zijn geen ware gebeurtenissen, blijkens de verbazingwekkende tekst op de colofonpagina:

'Deze roman staat los van de werkelijkheid. Voor zover de roman al gebeurtenissen vertelt die zijn terug te voeren op het verleden, zijn deze door de auteur geheel naar haar hand gezet en tot fictie gemaakt. Hetzelfde geldt voor in het boek voorkomende personen en plekken.'

In deze roman gaat het ogenschijnlijk om de vraag: Waarom wilde actrice Audrey Hepburn de rol van Anne Frank niet spelen? Het boek begint en eindigt ermee. De oorlogsjaren van Audrey, het fascisme van haar ouders en het geschurk van haar moeder tegen nazi-officieren aan, bevatten de antwoorden op die vraag. Die zijn relevant. De geschiedenis van Anne Frank is niet relevant. Het lijkt een pretentieuze keus. Wat zou er van deze roman overblijven als je de namen van Audrey en Anne veranderde in Tess en Trudi?

De stijl van schrijven van de auteur helpt niet mee van dit boek te kunnen genieten. Er is veel wisseling van perspectief. Dat vermindert de diepgang, die toch al weinig aanwezig is. De stijl doet op veel plaatsen onvolwassen aan, meisjesachtig: *'Ella stond met haar bips tegen het ronde blad van een art-decotafel geleund...'* De schrijfster heeft een voorliefde voor mededelingen tussen haakjes, een stijlvorm die bij veelvuldig gebruik gaat irriteren. Voorbeeld: *"De pad (want het was waar: daar had de generaal op geleken toen hij zo onderuitgezakt aan tafel zat, een zelfvoldane pad op een troon) was op slag veranderd in de charmante prins die Ella kende."*

Een onevenwichtige boek, waarbij je niet weet wat wel en niet waar is, omdat het gepresenteerd wordt als een en al fictie.

Uitgeverij De Geus, 2017

Pagina's 319

ISBN 978 9044 533 187

Recensie Hannah Kuipers maart 2017

April (openings)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

City 2Cities

Internationale Literaturredagen Utrecht

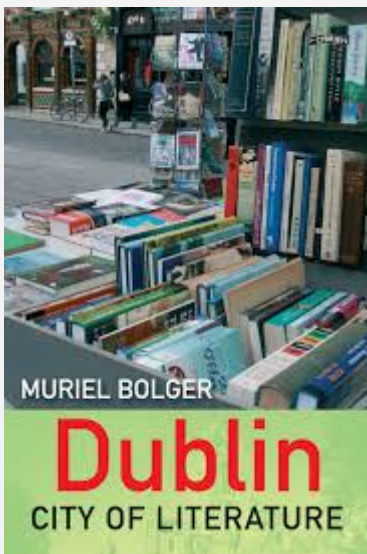
April is dit jaar voor de 4e keer de maand van het literaire festival **City2cities**. Iets eerder in de maand dan anders, van 5 t/m 13 april, worden de twee Europese steden **Boedapest** en **Dublin** literair samen gebracht in Utrecht. Er is weer een uitgebreid en heel divers programma. Tientallen schrijvers en vertalers die een band hebben met beide steden en/of Utrecht treden op tijdens literaire diners, filmvertoningen, de literaire nachtclub, de slotfestivaldag in het monumentale Paushuis en andere evenementen. Dublin, waar veel in de stad herinnert aan grootheden uit de literatuur, is uitgeroepen tot

Unesco City of Literature. In Boedapest kun je overal geschiedenis proeven, in de Hongaarse literatuur speelt de stad en haar geschiedenis vol veroveraars en onderdrukkers een grote rol. Op de website van City2cities staat veel informatie over het festival, het programma, de schrijvers/sters, en beide steden en Utrecht (www.city2cities.nl).

april 2014
in Utrecht Boeda

Een paar evenementen tijdens het festival zijn speciaal vermeldenswaard:

- 9 april - de avond van de Utrechtse letteren. Tijdens deze feestelijke avond wordt het werk van **Esther Jansma** voor het voetlicht gebracht. Ze zal de tweejaarlijkse *C.C.S. Croneprijs*, die bedoeld is voor het oeuvre van een Utrechtse schrijver, uitgereikt krijgen en ze zal voordragen uit haar werk. Uit het juryrapport: " de poëzie van Esther Jansma is beschouwend en analytisch, maar ook lichtvoetig en ontroerend. Haar stijl is levendig, heel direct, waardoor ze in bijna-spreektaal grote thema's aanroert. Het werk van deze in Utrecht woonachtige auteur is kosmopolitisch, volkomen authentiek, uniek in de Nederlandse literatuur."

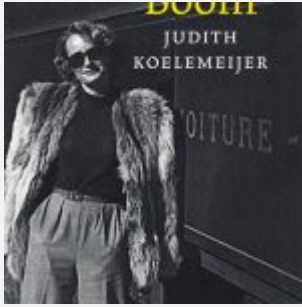
- 12 april - literair diner: *Dublin* - in de Spiegeltent. Het wordt een literaire en culinaire reis naar de 'Hibernian Metropolis'. Met Ierse gerechten, voordrachten van schrijvers en traditionele Ierse muziek. Hoofdgast bij het diner is **Anne Enright**. Met haar roman *the Gathering* (de Samenkomst) won ze de Man Booker Prize in 2007. Ze gaat in gesprek met Kristien Hemmerechts die een groot bewonderaar is van haar werk. Beide schrijfsters gaan controverses niet uit de weg. Vergelijkbaar met wat Kristien Hemmerechts overkwam na haar recente boek over de ex van Marc Dutroux, gebeurde bij Anne Enright toen ze zich kritisch opstelde tegenover de ouders van een verdwenen kind. Hoever kun je als schrijver gaan? Waar begint de fictie en eindigt de werkelijkheid?

- 13 april - Enright meets Uphoff. Tijdens het slotevenement in Paushuize gaat **Anne Enright** in gesprek met de Utrechtse schrijfster **Manon Uphoff** over 'short stories', een genre die de Ieren in het bloed lijkt te zitten. Zelf een begenadigd korte-verhalen-schrijfster bundelde ze de beste Ierse verhalen in *The Granta Book of the Irish Short Story*. "Ik wil altijd het gevoel hebben dat ik mijn korte verhaal niet kán uitwerken tot een roman, omdat ik het al héb uitgewerkt", zegt ze. Met Manon Uphoff deelt ze de liefde voor

de ogenschijnlijke eenvoud van het korte verhaal.

- 13 april - Meet Edna O'Brien. Tijdens het slotevenement zal journalist Hans Bouman in gesprek gaan met **Edna O'Brien**, voor velen het boegbeeld van de Ierse literatuur. Hoewel ze al heel lang in London woont, speelt Ierland in al haar boeken een grote rol. Dat begon al met haar autobiografische debuut *The Country girls* (*Buitenmeisjes*, 1960), dat zo schandalig werd gevonden dat ze Ierland ontvluchtte. In haar recente literaire memoires, met de bijna identieke titel *Country girl* (*Een meisje van buiten*, 2012), beschrijft ze haar eigen leven, een literair bestaan vol dramatiek en bezinning. Het gesprek met Edna O'Brien zal gaan over haar werk, haar herinneringen aan Ierland en de stad Dublin.

Daarnaast zullen tijdens verschillende evenementen nog andere schrijfsters en/of vrouwen onder de aandacht gebracht worden.

- **Judith Koелеmeijer** zal tijdens het evenement 'literaire diner- Boedapest' vertellen over Anna Boom die ze in 2002 bij toeval ontmoette, toen 82 jaar oud. Ze schreef een boek, *Anna Boom*, met haar levensverhaal. In 1942 stapte de toen 22-jarige Nederlandse op de trein naar Boedapest, naar de veel oudere man op wie ze verliefd is. Ze breekt uit haar geïsoleerde wereld, ook al is het oorlog en is haar Hongaar al jaren getrouwd. Ze helpt Joden met beschermingspassen en voedsel. Dan begint het Russisch beleg van Boedapest en wordt ze meegezogen in de geschiedenis. In de bibliotheek hebben we Anna Boom als recensie-exemplaar van de uitgever gekregen, maar niemand heeft het nog willen lezen. En dat terwijl het zeer de

moeite waard is.....wie wil?

- Bij het slotevenement zullen aanwezig zijn: *Franca Treur, Annejet van der Zijl, Nuala Ní Dhomhnaill*; tijdens andere activiteiten: *Maartje Wortel, Hannah van Binsbergen, Anne Broekema, Marloes Robijn* en *Krisztina Tóth*.

Onlangs uitgebrachte titels:

- De Amerikaanse antropologe *Jennifer Clement* luistert al jaren naar de verhalen van vrouwen die het slachtoffer zijn geworden van het drugsgeweld in Mexico. Ze schreef er een heel goed beoordeelde roman over, ***Gebed voor de vermisten***, waarin het leven van vrouwen in een Mexicaans dorp wordt beschreven. Het is een leven waarin het gevaarlijk is om meisje of vrouw te zijn. Ze moeten voor zichzelf zorgen, aangezien alle mannen zijn verdwenen om elders werk te zoeken. De een wacht op terugkeer van haar echtgenoot, terwijl de ander droomt van een toekomst die meer inhoudt dan alleen overleven.

- Na revalidatie van een zware hersenbloeding, waarbij ze een maand in coma lag en haar taalvermogen kwijt was, voltooide schrijfster en beeldend

kunstenares *Pam Emmerik* het laatste deel van haar roman ***Wie het paradijs verdragen kan*** (naar een uitspraak van Gertrud Stein). In het boek speurt fotografe Lara naar de waarheid achter de prachtige verhalen die haar vader heeft verteld over de oorlogstijd. Volgens hem had hij met z'n Joodse familie een hemelse tijd op Mallorca. Het blijkt heel anders te zitten. Vader

en dochter vertellen beiden met humor over de hardheid van hun bestaan. Pam Emmerik was in een uitzending van radio Kunststof op 12 maart en komt in mei naar Savannah Bay.

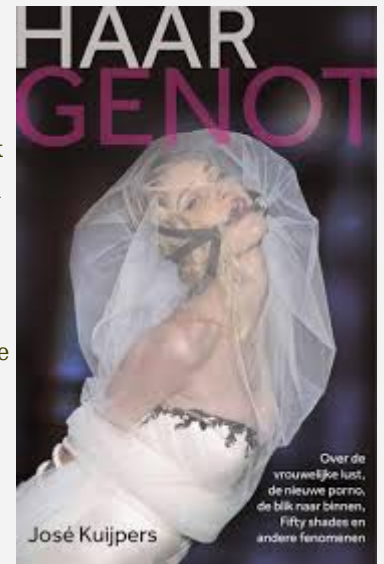
- De Nieuw-Zeelandse *Eleanor Catton* was in 2013 met ***Al wat schittert*** de winnares van de Man Booker Prize. Nu is de roman vertaald. Het is 1866 als Walter Moody naar

Nieuw Zeeland gekomen om, net als vele goudzoekers, z'n geluk te beproeven. Hij treft in een hotel 12 heel verschillende mannen aan die in het geheim bijeen komen om de vreemde gebeurtenissen, die recentelijk hebben plaats gevonden, te bespreken: de dood van een alcoholist, de verdwijning een jonge goudzoeker en de zelfmoordpoging van een prostituee. Duidelijk is dat ze er allemaal iets mee te maken hebben. Eleanor Catton wordt uitbundig geprezen om haar vertelkunst en de knappe opbouw van haar verhaal.

- Al iets langer geleden heeft *José Kuipers* **Haar genot** uitgebracht. Aan de hand van gesprekken met o.a. een seksuologe, filosofe *Joke Hermsen*, dichteres *Anne Vegter* en de ex-hoofdredacteur van Playboy beschrijft ze een eigenzinnig beeld van de vrouwelijke seksualiteit. Hoe ziet vrouwelijk verlangen eruit? Vrouwen leven met vele spiegels: de blik van de man, de perfecte lichamen van de schoonheidsindustrie, de succesvolle carrière en de blik van andere vrouwen. Maar juist de blik naar binnen richten is fijn en nodig, vooral ook als het om seks gaat.

- *Zadie Smith* schrijft na *NW* opnieuw over de wijk Willesden in Londen, waar ze opgroeide. **De Ambassade van Cambodja** vertelt over het leven van een jonge Ivoriaanse vrouw die op haar vlucht voor armoede en vernederingen nu als huishoudster in een gegoede omgeving nog steeds ontluisterende dingen beleeft. *Zadie Smith* beschrijft in wrange, indringende observaties hoe kwetsbare mensen door ogenschijnlijk kleine voorvallen voor ingrijpende keuzes worden gesteld. Een klein verhaal dat grote vragen oproept.

- Nog 3 boeken waar ik enthousiaste verhalen over hoor: **Wat dood is** is een razendknappe thriller van *Belinda Bauer* over de autistische Patrick en zijn obsessie; **De vlammenwerpers** van *Rachel Kushner* waarin “met alle cliché’s over voorzichtige vrouwenliteratuur wordt gebroken. Zelfbewust, ambitieus, waar de kick van de krachttoer vanaf spat...”; *Amanda Hodgkinson* schreef met **Gedane zaken** een hartverscheurende roman over moederschap, adoptie en het leven van vrouwen op het Engelse platteland in de vorige eeuw, maar wat betreft het thema nog even actueel.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

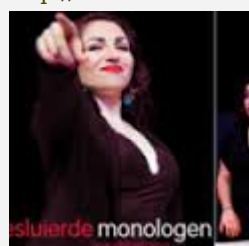
- Op 3 april speelt **Maria Juncal** in de Stadsschouwburg *Anne Frank*. In de theatrale dansvoorstelling met flamencodans en -muziek staat het leven van Anne Frank centraal. Maria Juncal combineert fabelachtige danstechniek en krachtige expressiviteit aan heel spannende momenten van verstilling. Het muzikensemble heeft een bijzonder bezetting - flamencogitaar, zang, viool, mondharmonica en klarinet - waardoor zigeunermuziek en Jiddische muziek op een natuurlijk manier samenkomen met flamencomuziek: “op het podium neemt de elegante Maria je mee tot de kern van alle onderliggende emoties uit het dagboek van Anne Frank”. Meer info:

http://www.stadsschouwburg-utrecht.nl/voorstellingen/7125/maria_juncal_e_a_/anne_franc/

- Ook op 3 april speelt in Theater Kikker **Camille**, een sobere muzikale montagevoorstelling over een onbegrepen kunstenares op zoek naar warmte, liefde en acceptatie. *Camille Claudel* was de minnares van beeldhouwer Auguste Rodin, maar was zelf ook zeer getalenteerd. Haar leven lang wordt ze niet begrepen, niet gehoord en voor gek verklaard. Maar daar komt vandaag verandering in, in een zoektocht naar acceptatie, oprechtheid en warmte in de klei. *Camille* wordt gespeeld door Maaïke Tubex. Thema’s als pijn, verdriet en onbegrip, maar ook humor, absurditeit en alledaagsheid vormen het uitgangspunt voor het werk van deze Vlaamse theatermaakster. Het zoeken naar oprechtheid vormt de basis voor haar werkproces.

Meer info:

http://www.theaterkikker.nl/agenda/3665/maaike_tubex/voorjaarscollectie_camille/

- Tien jaar na de première gaan de **Gesluierde Monologen** weer op reis. Adelheid Roosen brengt met Female Economy een nieuwe uitvoering op 24 en 25 april in de Blauwe Zaal. Ondanks dat ze veel in de belangstelling staan, is de vraag wat we nou werkelijk weten van de verhalen, rituelen, schoonheid en pijn van de in Nederland wonende moslima’s? Adelheid Roosen interviewde in 2003 vele vrouwen, allen in een moslimland geboren. Het resultaat is verwerkt in twaalf indringende,

openhartige, humoristische en intieme monologen.

Meer info: [http://www.stadsschouwburg-](http://www.stadsschouwburg-utrecht.nl/voorstellingen/6883/adelheid_roosen_female_economy/gesluierte_monologen/)

[utrecht.nl/voorstellingen/6883/adelheid_roosen_female_economy/gesluierte_monologen/](http://www.stadsschouwburg-utrecht.nl/voorstellingen/6883/adelheid_roosen_female_economy/gesluierte_monologen/)

- In Theater Kikker speelt op woensdag 2 april een dansvoorstelling over girlpower,

Juxtapose. Twee vrouwen zitten gevangen in het streven naar perfectie versus zichzelf zijn. Ze zijn verleidelijk, grappig en licht sarcastisch provocerend. Als team confronteren ze de waarnemer, ze willen verbinding maken en begrepen worden. Maar kunnen ze het beeld dat zij voor zichzelf hebben gecreëerd hoog houden? *Juxtapose* is een voorstelling die tekst en beweging combineert om een reactie te geven op onze maatschappij. Waar de vrouw zich moet manoeuvreren tussen intens vrouwelijk, maar tegelijkertijd ook assertief en mannelijk zijn. Balancerend tussen de dualiteit van innerlijke emoties en hoe wij onszelf portretteren volgens externe verwachtingen. *Juxtapose* is een reactie op onze behoefte om ons te spiegelen aan anderen en te worden begrepen en geaccepteerd, gewoon zoals we zijn. Meer info:

http://www.theaterkikker.nl/agenda/3657/cecilia_moisio_dansmakers_amsterdam/voorjaarscollectie_juxtapose/

- T/m 1 juni is er in het Boijmans in Rotterdam een solo-tentoonstelling van de Duitse kunstenares **Alexandra Bircken**.

Opgeleid als modeontwerpster gaat ze na een paar jaar over op het maken van dynamische assemblages van allerlei materialen zoals wol, allerlei stoffen, takken, panty's, hout, metaal, motorpakken en gevonden voorwerpen. Al het gebruikte materiaal is met zorg en goed gekozen. De tentoonstelling biedt met 40 werken een overzicht van de afgelopen tien jaar: een buitengewone en diverse verzameling objecten en installaties waarbij je je telkens moet oriënteren, van verbazing naar verrassing, en die toch subtiel samenhangen. Meer info:

<http://www.boijmans.nl/nl/7/kalender/calendaritem/1493/alexandra-bircken>

- Op 11 april wordt bij Atria in Amsterdam een middag georganiseerd ter gelegenheid van de **Johanna Naber Prijs 2014**. Het is een jaarlijkse prijs

voor de beste afstudeerscriptie op het gebied van vrouwen- en/of gendergeschiedenis. Het doel is om onderzoek op het gebied van vrouwengeschiedenis te bevorderen. Er zal een lezing zijn van o.a. *Els Kloek* over haar nieuwe boek *Kenau en Magdalena*, en presentaties van 2 genomineerden. Meer info:

http://www.atria.nl/atria/nl/actueel/agenda/_pid/column2_1/_rp_column2_1_elementId/1_330007

Bibliotheek-nieuws

De vrijwilligersdag op 22 maart was een succes. *Veel dank aan iedereen die heeft meegeholpen!* Wij zijn er blij mee. Het plaatsje ziet er veel aantrekkelijker uit, en de lees-bank volgt snel. Binnen is veel schoon gemaakt en opgeruimd. Op 5 april worden de klusjes, waar niet genoeg tijd voor was, afgemaakt.

Wijziging: Vanaf nu is de bibliotheek niet meer op woensdag open, maar op de 1e donderdag van de maand van 10u-14u.

Als blijkt dat een andere dag en/of tijd meer tegemoet komt aan de wensen van (mogelijke) bezoeker(st)ers, of als iemand zich aanbiedt om de woensdag voor mij waar te nemen, dan pas ik de wijziging aan. Dus laat weten als een andere tijd geschikter lijkt.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Tutuba van Cynthia McCleod, *Een meisje van honderd* van Marion Bloem, *Wat ik verzwijgen moest* van Ariëlla Kornmehl, *Dagpauwoog* van Eva Meijer, *De belofte van Nadine Ahr*, *Duel met paard* van Pauline Genee, *Eerst* van Esther Jansma, *Haar genot* van José Kuipers.

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

'De geniale vriendin' door Elena Ferrante

'Coupé N° 6' door Rosa Liksom

'Handel in veren' door Rascha Peper

'Leven na leven' door Kate Atkinson

De leenbijdrage voor 2014 is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v. naam en 'leenbijdrage 2014'. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek. Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 30 maart 2014

Verzameld werk Anne Frank

☒ Deze week is het *Verzameld werk* van *Anne Frank* verschenen. Er is inmiddels veel over haar geschreven, maar haar wereldberoemde dagboek blijft een belangrijk oorlogsdocument. Mede daardoor is de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog, zowel in Nederland als in de rest van de wereld levend geworden en gebleven.

Het initiatief tot het samenbrengen van alles wat Anne Frank heeft geschreven, is uitgegaan van het Anne Frank Fonds in Basel, dat de rechten heeft op haar werk, en uitgeverij Prometheus. In het *Verzameld werk* zijn de drie versies van haar dagboek opgenomen. Daarnaast heeft zij nog meer geschreven, onder meer verhalen die eerder werden gebundeld in *Verhaaltjes en gebeurtenissen uit het Achterhuis* en *Cady's leven*. Dat laatste is een roman in wording die ze in haar tweede dagboekschrijf schreef.

Het *Verzameld werk* bevat ook haar brieven, waaronder een aantal die niet eerder zijn gepubliceerd, en haar '*Egyptedagboek*', een verzameling plaatjes die ze uit het verzamelwerk '*Kunst in Beeld*' knipte en in een schrift plakte. Het boek biedt bovendien achtergrondinformatie over Anne, haar familie, de bezettingstijd in Amsterdam en de geschiedenis van haar dagboek, en een uitgebreide verzameling foto's.

"Zal ik ooit nog eens journaliste en schrijfster worden? Ik hoop het, o ik hoop het zo, want in schrijven kan ik alles vastleggen, m'n gedachten, m'n idealen en m'n fantasieën."

Anne Frank, 5 april 1944